

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

№ 1/9-207 від 04 квітня 2018 року

Потенційним авторам
підручників для 1-го класу
закладів загальної середньої освіти

Щодо оформлення окремих структурних компонентів підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти

Шановні колеги!

На звернення авторів підручників та видавництв щодо особливостей оформлення окремих структурних компонентів підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти, а саме: розміщення тексту Державного Гімну України на сторінках підручників; наявності вступу у підручнику для 1 класу; умовних позначень у підручнику, Міністерство освіти і науки інформує.

У методичних рекомендаціях потенційним авторам щодо підготовки підручників для 1 класу закладів загальної середньої освіти (лист Міністерства освіти і науки України № 1/11-402 від 11.01.2018) зазначено, що структура і зміст підручника зумовлюються віковими особливостями учнів. Вони лежать в основі визначення основних характеристик підручника, його структурних компонентів.

Ознайомлення першокласників з Державними символами України (прапор, Герб, Гімн) передбачено типовими освітніми програмами, які розроблені на основі Державного стандарту початкової освіти ("Громадянська та історична освітня галузь").

У Букварях, підручниках суспільно-гуманітарного, мовно-літературного та художньо-естетичного напрямів текст Державного Гімну України на музику М. Вербицького та слова П. Чубинського рекомендується розміщувати на 4 сторінці першого форзацу (контритул) підручника або у розділі відповідної тематики як навчальний матеріал у такій редакції:

"Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Приспів:
Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду".

Разом із текстом Державного Гімну України розміщується зображення малого Державного Герба (тризуб) та Державного Прапора України.

Звертаємо увагу, що у підручниках 1 класу вступ має містити мотиваційне звернення до учня. Його обсяг не повинен перевищувати 200 знаків 16 кеглем.

Звернення до першокласника має бути чітким, лаконічним, сформульованим короткими реченнями. Враховуючи те, що на початку навчання навичка читання у першокласників ще не сформована, рішення про доцільність включення такої частини до підручника для 1 класу приймається авторським колективом.

Умовні позначення є позатекстовим компонентом апарату організації засвоєння змісту в підручниках. Вони забезпечують передумови для активної пізнавальної діяльності учнів, слугують наочною опорою мислення, сприяють урізноманітненню способів опрацювання значущих елементів інформації, вироблення в учнів уміння працювати з підручником.

Звертаємо увагу на те, що умовні позначення мають бути лаконічними, зрозумілими з погляду очікувань щодо конкретного застосування та легкості їх розшифрування учнями. Їх використовують з метою уникнення дублювання інструкцій, приписів, вказівок у структурі підручника, заощадження навчального часу з погляду пошуку потрібної інформації. Відповідно, умовні позначення повинні добре розрізнятися візуально, чітко узгоджуватися зі змістом позначених ними завдань.

У підручниках для початкової школи умовні позначення розміщують на початку книжки. Вони можуть позначати межі матеріалу на один урок, орієнтувати на певні види виконання завдань залежно від провідного компонента предмета.

У підручнику має бути визначена оптимальна кількість знаків-символів (у навчальній книзі для 1 класів — не більше шести). Підкреслюємо, що надмірна кількість символів дезорієнтує учнів, не запам'ятовується ними, потребує підкріплення з боку вчителя. Таким чином втрачаються функціональні можливості умовних позначень, послаблюється пізнавальне орієнтування учнів, оперативність і раціональність використання.